

VOLKS BELANG

Jaargang 131 - nummer 6 - juni 2010 - maandblad

Winnaars en verliezers

VERKIEZINGEN 10

De federale verkiezingen van zondag 13 juni 2010 hebben voor Open Vld niet het verwachte resultaat opgeleverd. Is de strategie van Alexander De Croo om voor de verkiezingen uit de regering te stappen en zo stemmenwinst te behalen, mislukt? Of zat er meer achter

de jonge generatie die op 14 juni een nieuwe start wou nemen? De partij van de Vlaamse liberalen behaalde alleszins het slechtste resultaat ooit, zelfs de periode van de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (PVV) meegerekend. De uitdaging voor de komende jaren is dan

ook om het Vlaams liberalisme opnieuw aantrekkelijk te maken. Of laten we het zomaar verschrompelen en ligt Bart De Wever op de loer om sommige brokjes op te peuzelen?

Lees onze verkiezingsbijdragen van blz. 3 tot en met 8.

INHOUD

KERK EN PEDOFILIE
Moeten we de Paus arresteren?

/2

BOEKEN
De experimentele encyclopedische roman

/9

BUITENLAND
Nederland op weg naar Paars?

/10

Moeten we de Paus dan arresteren ?

De Rooms-katholieke kerk werd de voorbije weken geteisterd door aanhoudende pedofiliechandalen. Hoogtepunt was de inval van het gerecht in het aartsbisdom van Paleis, het in beslag nemen van documenten en zelfs het in ware Da Vinci-code-stijl openbreken van een graf van een kardinaal. De kinderpsychiater Peter Adriaenssens kreeg ook het gerecht over de vloer en maakte zich terecht zorgen over de privacy van de slachtoffers wier dossier door het gerecht bij de Kerk, maar ook bij hem zijn opgehaald. Het Belgisch gerecht heeft wat het bewaren van de anonimiteit van slachtoffers betreft een niet zo honkvaste reputatie. Vaak zijn gerechtelijke instanties zo lek als een zeef. Waar zouden journalisten anders hun informatie halen? We zullen zien hoe sterk hun garantie is dat de privacy van de slachtoffers zal gerespecteerd worden. Maar we hebben grote twijfels. De manier waarop de media de inval coverden, laat al vermoeden dat er nog meer volgt. Indien het gerecht bij de huiszoeking buiten het boekje ging, dan kan dit ook niet en moet de Kerk eerherstel krijgen.

“De Paus was al lang op de hoogte van pedofiele praktijken van sommige van zijn priesters.”

Duidelijk is wel dat de Kerk niet boven de wet staat en het gerecht zijn werk moet doen, zoals dat hoort in een rechtsstaat. De opmerking van een hoge geestelijke uit het Vaticaan dat de Kerk dit zelfs nooit moest meemaken

in communistische Oostblokregimes tart dan ook elke verbeelding. Het geheugen van het Vaticaan is wel erg kort door de bocht en het mag de rollen niet omkeren: in de voormalige Sovjet-Unie werden gelovigen gewoon achter de tralies gezet omwille van hun godsdienstige overtuiging en zwaar vervolgd. Tot nader order is dit in België niet het geval. Hopelijk is de omvang van de gerechtelijke inval in verhouding tot wat het onderzoek zal opleveren.

Het gaat hier overigens niet over godsdienstvrijheid of de miskenning van het Vaticaan als staat. Wat het gerecht interesseert is dat mogelijke insinuaties over willekeur in het intern beoordelen van pedofiliegevallen door de kerkelijke overheid zelf, moeten weggenomen worden. Het komt niet aan de Kerk toe om daders al dan niet te bestraffen, wel aan het gerecht.

De verontwaardiging van de Paus en zijn omgeving krijgen omwille van nog een andere reden een bijmaakje: de Paus was al lang op de hoogte van pedofiele praktijken van sommige van zijn priesters. Er bestaan daar brieven

over, brieven waarmee de Paus niets aanving. Mogen we even de link maken met paus Pius XII die ook van de Jodenvervolging tijdens de tweede wereldoorlog op de hoogte was, maar er niets mee aanving? Integendeel, de

huidige Paus liet de slachtoffers-kinderen aan hun lot over en dekte alles met de mantel der liefde toe.

Even is de vraag opgeworpen of we de Paus zelf niet moeten arresteren voor de pedofiliechandalen in zijn rangen. De reacties uit het Vaticaan maken het vermoeden nog sterker dat men zich in Vaticaanstad onaantastbaar voelt en de Belgen en hun magistraten eens een lesje wil leren. Volgens het internationaal statuut van de Heilige Stoel is dit geen evidentie en kan de Paus zijn diplomatieke onschendbaarheid inroepen. De Kerk zal zelf het boetekleed moeten aantrekken. Onfeilbaarheid en andere geestelijke gezagsargumenten horen in een rechtsstaat niet thuis. Indien de Kerk niet open communiceert en haar zingeving voor haar gelovigen geen nieuwe invulling geeft, is zij ten dode opgeschreven.

VOLKSBELANG

wordt uitgegeven door
de vzw **Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten**
Verantwoordelijke uitgever:

Bert Cornelis,
Kramersplein 23, 9000 Gent

Hoofredactie:

Bert Cornelis Bert@Reflexct.be

Vormgeving:

Ildé Cogen ildé.cogen@openvld.be

Secretariaat:

Luc Pareyn - Liberaal Archief

Kramersplein 23 - 9000 Gent

tel. 09/221.75.05 - fax:

09/221.12.15

www.liberaalarchief.be

luc.pareyn@liberaalarchief.be

Splitsing BHV: Brusselse Vlamingen betalen de rekening

De Vlamingen willen niet meer weten van Franstalige kandidaten en lijsten in Halle-Vilvoorde. De Francofonen willen dat de Franstalige inwoners van de zes facilitéitengemeenten in het bijzonder en van Halle-Vilvoorde in het algemeen voor Franstalige lijsten (uit Brussel) kunnen stemmen. Na een splitsing van BHV betalen de Brusselse Vlamingen echter de rekening.

Een éénvoudige splitsing verandert daaraan nochtans niet veel: er mogen steeds Franstalige lijsten in Vlaams-Brabant en zelfs in de rest van Vlaanderen worden neergelegd, zowel voor Kamer, Senaat als voor Europa. Zie maar naar de regionale verkiezingen waar de Franstalige Uniëlijst een zetel in Vlaams-Brabant (Halle-Vilvoorde-Leuven) haalt! Na een splitsing kunnen er nog steeds Franstalige lijsten ingediend worden en kunnen Francofonen in Vlaanderen nog steeds één of meer verkozenen bekomen.

50.000 verloren stemmen

In het geval van de splitsing voor de verkiezing van de Kamerleden, zou op basis van de uitslag van 2007, een zuivere MR-lijst in Vlaams-Brabant zonder problemen een rechtstreekse zetel bekomen (de MR behaalde in Halle-Vilvoorde 41.000 stemmen). Een gemeenschappelijke Franstalige lijst zou 2 zetels bekomen.

In de federale Kamer zouden deze Franstalige verkozenen uiteraard de Franstalige fracties verwoegen. Ze zouden dus mee wegen in de verhoudingen en de besluitvorming, dit in tegenstelling tot die ene Franstalige verkozenen in het Vlaams parlement. En voor verkiezingen voor de federale kamer zouden de Franstaligen in Vlaams-Brabant zeker meer gemotiveerder zijn en gemotiveerd kunnen worden om voor Franstalige lijsten te kiezen dan voor die symbolische en nutteloze zetel (of 2) in het Vlaams parlement.

De Brusselse Vlamingen betalen echter

de rekening. Indien er geen apparenteringsformule wordt voorzien, haalt geen enkele Vlaamse partij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een zetel in de federale kamer. Alleen een grote gemeenschappelijke Vlaamse lijst (utopie...) zou nog 1 enkele zetel kunnen halen. Met andere woorden, er gaan in de kieskring Brussels Gewest zo maar eventjes meer dan 50.000 Vlaamse stemmen verloren... een zuivere zetel dus.

Dat de Vlamingen voor een radicale splitsing zijn en de Francofonen tegen, moet dus andere redenen hebben dan logische mathematische electorale redenen. Het zijn de Vlaamse politici uit Halle-Vilvoorde en Leuven die zo voor de splitsing pleiten en de Vlamingen uit de rest van Vlaanderen meesleuren. Bij de lijstvormingen zijn de verkiesbare plaatsen immers schaars en duur. Tot nog toe moeten ze in Halle-Vilvoorde (bij alle partijen) steeds een "Brusselse Vlaming" op een verkiesbare plaats of strijdplaats 'dulden'. En ondertussen worden de mannen nog eens geconfronteerd met de verplichting een vrouw te plaatsen op plaats 1 of 2. Ze zijn dus maar al te graag van die Brusselse concurrenten af. Komt daarbij dat het gemakkelijk is te verwijzen naar de "luxe-situatie" van de Vlaamse Brusselaars: 2 ministers, 1 staatssecretaris, 17 Brusselse parlementsleden en 6 Vlaamse parlementsleden... toch voldoende om tevreden te zijn zeker? Over de honderden burgemeesters, schepenen, provincieraadsleden, bestendig afgevaardigden in Vlaanderen zwijgt men dan maar.

Plus het feit dat een grotere Vlaamse kieskring Vlaams-Brabant voor de lijsttrekkers meer voorkeurstemmen oplevert. Dat is mooi meegenomen.

Minder voorkeurstemmen

Dat de Francofonen tegen de splitsing zijn, heeft ook veel te maken met de voorkeurstemmen. Als het arrondissement gespits wordt, gaan niet zozeer de stemmen voor de partij verloren (zie

boven), maar verliezen de kopstukken (zeker bij de MR, en meer speciaal de FDF'ers) een serieus pak voorkeurstemmen. Neem daarbij het feit dat zolang men de Franstaligen in Halle-Vilvoorde kan doen geloven dat de splitsing ze tot "verdrukten" zal herleiden, dit natuurlijk één van de electorale troeven van het FDF blijft...

Na al die hevige discussies en crisissen van de jongste jaren is een status quo niet meer mogelijk. Een splitsing, of beter gezegd nieuwe kiesomschrijvingen met een aantal bijkomende elementen zijn nodig.

Moet men in Vlaanderen wakker liggen, laat staan schrik hebben, van het feit dat er, vooral in Vlaams-Brabant bijna 100.000 Franstaligen wonen? Er wonen in Vlaanderen immers ook meer mensen van niet-Belgische nationaliteit, en er zijn ook veel meer burgers van allochtone afkomst. De vraag stellen is ze beantwoorden.

Is het niet logisch dat de Vlaamse Brusselse politici ook in de federale Kamer willen verkozen worden? Dat is toch de ambitie van elke politicus van niveau: in de federale Kamer meespelen. En is het niet normaal dat Vlaamse en Franstalige partijen belangrijke pakketten stemmen niet wensen verloren te zien gaan? Al naar het geval in Brussel, in Vlaams Brabant of in Waals Brabant.

Apparentering

Dat werd vroeger trouwens heel democratisch opgelost door het systeem van apparentering. Men zou dus aanpassingen en veranderingen moeten kunnen overwegen waarbij onder meer:

- er inderdaad 3 afzonderlijke kieskringen worden omschreven: Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (de 19), maar met een systeem van apparentering voor Kamer, Senaat en eventueel het Europees Parlement. Apparentering met 3 omschrijvingen, zodat ook Vlaamse stemmen in Waals-Brabant een gewicht krijgen.

Lees verder blz. 4.

Een goede zaak voor de vrouwen?

De Liberale Vrouwen stellen vast dat na de federale verkiezingen van 13 juni 2010 het aantal vrouwelijke verkozenen, zowel in Kamer als in Senaat, een historisch hoogtepunt haalt.

Maar liefst 39,33 % van de verkozenen in de Kamer is een vrouw (tegenover 36,67 % in 2007) en in de Senaat bedraagt het aantal vrouwelijke verkozenen zelfs 42,50 % (tegenover slechts 30 % in 2007). In Vlaanderen liggen de percentages zelfs nog hoger dan in het Franstalige landsgedeelte.

Aan Nederlandstalige kant is N-VA met 48,15 % de partij met de meeste vrouwen, gevolgd door Open Vld en SP.A, beide met 46,15 %, en Groen met 40 %. Enkel CD&V (35,29 %), Vlaams Belang (33,33 %) en Lijst Dedecker (0 %) halen niet de symbolische grens van 40%.

De Liberale Vrouwen zijn ervan overtuigd dat deze positieve resultaten het gevolg zijn van de regels met betrekking tot de samenstelling van de kieslijsten. Gevolg van de pariteitswetten van 2002 moeten alle lijsten evenveel mannelijke als vrouwelijke kandidaten tellen en dienen bovendien de eerste twee plaatsen op elke lijst verdeeld te worden onder een man en een vrouw. Deze pariteit op de lijsten vertaalt zich dus wel degelijk

in een hoger aantal verkozen vrouwen. De Liberale Vrouwen wijzen er voorts op dat door het spel van de opvolgingen de verhouding tussen vrouwen en mannen nog kan veranderen. Zij hopen dan ook dat vrouwen hierdoor niet opnieuw uit het beeld zullen verdwijnen. Bovendien roepen zij de partijen op om bij het samenstellen van de regering ook te streven naar een evenwichtige vertegenwoordiging voor vrouwen en mannen. De positieve cijfers met betrekking tot het aantal vrouwen in het parlement moeten zich ook vertalen in de uitvoe-

rende mandaten. Willen we daadwerkelijk een paritaire democratie, dan moeten vrouwen ook effectief benoemd worden tot minister.

Info:
Sociaal-culturele Vereniging van Vlaamse Liberale Vrouwen vzw
Contactpersoon:
Pascale De Visscher
Eburonenstraat 33 – 1000 Brussel
Tel. 02/280.37.47
Mail : info@liberalevrouwen.be

Vervolg van blz. 3.

- het systeem (de kieskringen) van verkiezingen voor Kamer en voor Senaat wordt omgekeerd en qua aantal zetels aangepast.
- waarbij dan voor de Kamer de huidige kieskringen voor de Senaat worden overgenomen en dit voor het totaal aantal zetels. Zo'n systeem geeft dan de partijen de kans om Brusselse Vlamingen op verkiesbare plaatsen voor de Kamer te plaatsen.
- en waarbij voor de Senaat de provinciale kieskringen worden gebruikt, al dan niet aangevuld met Gemeenschapssenatoren en gecoöpteerde senatoren.

In zo'n systeem blijft het vrij voor een partij of een kartel van partijen om lijsten neer te leggen, bijvoorbeeld bij de Gewestverkiezingen, in de andere taalgebieden, dit zoals nu het geval was met de Franstalige Unielijst in Vlaams-Brabant of eventueel voor een Vlaamse lijst in Waals-Brabant.

Freddy NEYTS
(LVV-ondervoorzitter)

Opinie van Egbert Lachaert

Open Vld regeerde zich kapot

Guy Vanhengel (Open Vld) uitte eerst verdoken en later openlijk kritiek op de koers van Open Vld. Hij was van mening dat de liberale partij samen met andere partijen de basis gelegd heeft voor het succes van de N-VA. Dat klopt, maar niet op de manier zoals hij het bedoelt. Open Vld heeft zich met CD&V (en in het verleden sp.a) eenvoudigweg kapot geregeerd. De deelname aan twee opeenvolgende regeerperiodes

waar men onvoldoende een stempel kon op drukken, werd ondermeer Open Vld fataal. Het is dus niet de nieuwe start met de nieuwe generatie die Open Vld parten speelde, maar wel de erfenis uit het verleden die nu eenmaal niet meer kon uitgewist worden uit het geheugen van de kiezer.

Samenvallende verkiezingen

De klassieke politieke partijen zijn trouwens allen het slachtoffer geworden van een politiek systeem dat niet werkbaar is. De gescheiden verkiezingen regio – federatie maakten in dit land elk ernstig beleid onmogelijk. In 2003 werd Paars met een sterk mandaat bevestigd, maar socialisten en liberalen slaagden er niet in tot een voldoende krachtig en eenduidig beleid te komen ondermeer omdat in het eerste jaar van Verhofstadt II (in

2004) alweer verkiezingen gehouden werden voor de regio's. Tot overmaat van ramp ontstonden daarna regeringen op regionaal vlak met een andere samenstelling, waarbij de Vlaamse regering onder leiding van Yves Leterme de federale regering probeerde de loef af te steken in plaats van samen te werken. Het gevolg was politieke instabiliteit en gebekvecht.

Na 2007 verergerde de situatie nog. Twee jaar later stonden opnieuw regionale verkiezingen voor de deur en het kartel Cd&V/NVA hoopte dan nog eens stemmen bij te tanken met hetzelfde harde communautaire discours. De standpunten werden langs beide kanten van de taalgrens scherp gesteld om te scoren bij de regionale verkiezingen van 2009. Conclusie: de regionale campagne maakte elk compromis voor een staatsvorming onmogelijk gedurende twee jaar. Enkel de bankencrisis leidde ertoe dat men dan toch een regering maakte die de dringendste zaken aanpakte.

Na 2009 leek de federale regering onder leiding van Herman Van Rompuy zich tijdelijk te herpakken, maar dit is ruimschoots onvoldoende om te spreken van een goed beleid gedurende de laatste jaren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de kiezer de partijen die symbool stonden voor de politieke impasse afstrafte. CD&V had daarenboven op nog eens zodanig veel beloofd aan de kiezer in 2007, dat zij nog eens extra afgestraft werd voor het niet nakomen van die torenhoge beloftes. Het feit dat Alexander De Croo, samen met vele anderen in zijn partij, de analyse maakte dat regeringsdeelname geen zin meer had omdat elk vertrouwen zoek was tussen de coalitiepartners, verandert niets aan het uiteindelijk resultaat. De nederlaag van Open Vld, CD&V (en in feite ook sp.a) stond in de sterren geschreven. Was het niet dit jaar, dan was het volgend jaar.

Verhofstadts voorspelling

Guy Verhofstadt besepte dit al goed in september 2009 toen hij de weg vrijmaakte voor de nieuwe generatie en voorzittersverkiezingen liet organiseren. De leden kozen massaal voor

vernieuwing. Als nieuwe voorzitter was het voor Alexander De Croo de eerste prioriteit om zijn partij terug geloofwaardig te maken. Die keuze wordt intern in de partij trouwens zeer gesmaakt. De motivatie van de afdelingen en militanten was in deze verkiezingscampagne immers pakken groter dan in de vorige campagne van 2009. Alle begrip voor de mens Guy Vanhengel die graag nog even minister had willen blijven, maar het is net die reflex die Open Vld ten gronde gebracht heeft de laatste jaren. Men had eenvoudigweg nooit in de vorige federale regering mogen stappen en er zeker niet in blijven zitten toen men het Fortis-debacle meemaakte of de asielcrisis niet onder controle kreeg. Diverse jongeren schreven dit toen al in opiniestukken, ook in Liberales.

De jongeren in de partij hebben geen nood aan ministerportefeuilles, maar aan een sterke en consequente liberale partij die opnieuw kan groeien. De woorden 'een nieuwe start' waren niet enkel een slogan, maar een gemeente

“De jongeren in de partij hebben geen nood aan ministerportefeuilles, maar aan een sterke en consequente liberale partij die opnieuw kan groeien.”

aanzet tot herbronning van de partij. Open Vld moet en zal die koers verder zetten. Alexander De Croo wordt in razendsnel tempo onmisbaar in zijn partij en zelfs indien één van de oude boegbeelden vandaag zou proberen om hem te doen struikelen, is het weinig waarschijnlijk dat de leden in de partij dit manoeuvre zouden smaken, laat staan er zouden in meegaan. Iedereen, zowel jong als oud, moet beseffen dat de tijden veranderd zijn en dat het liberalisme alleen kan winnen door opnieuw schouder aan schouder verder te werken. Waarbij de nieuwe generatie het voortouw neemt, maar ook gebruik maakt van de ruime ervaring van de oudgedienden.

De volgende regering heeft echter wel een troef waar de vorige regering niet kon op rekenen. Door het feit dat de

verkiezingen dit jaar georganiseerd werden en niet volgend jaar, lonkt een periode van vier jaar zonder verkiezingen. Dit moet de mogelijkheid bieden om compromissen te maken. Zonder een nakende verkiezingscampagne zijn politici een stuk toegeeflijker. De politieke omstandigheden liggen dus gunstiger dan in 2007. Op dat vlak heeft Open Vld het land een dienst bewezen door de stekker uit de regering te trekken. Waar wij als burgers echter moeten over waken, is dat de nationalistische logica om België te laten verdampen, niet de bovenhand haalt op het doel om een stabiele staatsstructuur te maken. Gescheiden verkiezingen zijn daarbij gewoon geen goed idee, zoals de afgelopen jaren aantoonde. België is eenvoudigweg te klein om de kiezers het onderscheid te laten inzien tussen de regionale politiek en de nationale politiek. Het kiesstelsel moet herdacht worden met het oog op stabiliteit, niet met het oog op het laten herleven van een communautair conflict. Eens zien hoe Elio en Bart het daarover eens gaan raken.

Cynisch

Want laat ons wel niet vergeten dat het ondermeer de Vlaams nationalisten waren die de gescheiden verkiezingen indertijd introduceerden, omdat zij goed wisten dat dit een dynamiek zou starten waarbij de Vlaamse regering de federale regering zou gaan tegenwerken. Het is ietwat cynisch dat vandaag dat Vlaams-nationalistische partij profiteert van het onwerkbaar politieke systeem dat zij zelf mee introduceerde bij de staatsvorming van 1993. De klassieke politieke partijen lieten zich toen al inpakken, net zoals zij dat de laatste jaren deden door mee te spelen in een spel dat zij niet meer konden winnen. Ons politiek systeem is gewoon onwerkbaar geworden en zolang daar niets aan verandert, zal het vertrouwen in de politiek (en vooral de klassieke politieke partijen) niet stijgen.

Laat het Vlaams liberalisme niet verschrompelen!

De federale verkiezingen van zondag 13 juni 2010 hebben voor Open Vld niet het verwachte resultaat opgeleverd. Is de strategie van Alexander De Croo om voor de verkiezingen uit de regering te stappen en zo stemmenwinst te behalen, mislukt? Of zat er meer achter de jonge generatie die op 14 juni een nieuwe start wou nemen? De partij van de Vlaamse liberalen behaalde alleszins het slechtste resultaat ooit, zelfs de periode van de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (PVV) meegerekend. De uitdaging voor de komende jaren is dan ook om het Vlaams liberalisme opnieuw aantrekkelijk te maken. Of laten we het zomaar verschrompelen en ligt Bart De Wever op de loer om sommige brokjes op te peuzelen?

Het was met een nooit geziene euforie in het afgeladen Gentse congrescentrum dat VVD-leider en overwinnaar van de Nederlandse verkiezingen Mark Rutte door Guy Verhofstadt tijdens de Open-Vld-verkiezingsmeeting als een triomfator werd ingehaald. De Nederlandse liberale leider (die nu nog altijd aan het pogen is een regering te vormen), maakte de zaal gek van glorie. Zijn verhaal dat de liberalen de enigen zijn die de echte waarheid over de economische crisis en haar oplossingen aan de bevolking durven vertellen, ging er als zoete koek in. 'Hadden wij dat de voorbije weken tijdens de campagne dan ook niet gedaan?', zo moet Alexander De Croo hebben gedacht, met pretoogjes, en misschien zou het op 13 juni in Vlaanderen dus ook wel lukken.

Schwung

Je moet wel toegeven. Er zat veel meer

schwung in de campagne dan vorig jaar, toen de partij door schandalen en een mismeesterde campagne de dieperik indielde. Op zijn rondgang bij de afdelingen en op markten en feesten voelde De Croo wel dat de mayonaise pakte. Er was veel bewondering voor de moed die hij had opgebracht om de groten der aarde, althans in de Wetstraat, naar huis te sturen. Dat kon je ook aan zijn persoonlijke score als lijsttrekker op de Senaat zien. Of de partij zelf uit haar kamikazedaad ook winst zou halen, was verre van zeker. Vooral als je afging op de interne en externe peilingen waar de partij onder haar verkiezingsresultaten bleef. De jonge De Croo legde in de campagne een haast feilloos parcours af. Hij wist als geen ander de andere partijen op zijn terrein, het sociaal-economische te lokken en daagde hen uit hun programma's in cijfers bekend te maken. Iedereen trapte in die val en het debat ging over waar het moest over gaan: inhoud, inhoud en inhoud.

De Slimste Mens

Intussen maakten de media Bart De Wever en de N-VA wel verder groot. De Wever won de verkiezingen afgetekend. Het Vlaams-Nationalisme stak de christendemocratie voorbij en De Wever werd de eerste onderhandelaar-informateur uit de Vlaams-Nationale stal. Opvallend veel kiezers, ook liberale, kwamen er na de verkiezingen voor uit dat ze voor N-VA hadden gekozen. De Wever speelde uitlaatklep, zoals eerder Vlaams Blok/Belang, Rossem en LDD het hem hadden voorgedaan. Maar dit keer met een verbluffend goed resultaat. De grootste

zijn in Vlaanderen. Zelfs over de taalgrens begon men van hem te houden. Hoezeer hij in Wallonië ook maar werd uitgespuwd voor de verkiezingen, hoezeer hij na de verkiezingen door Di Rupo en Reynders haast werd doodgeknuffeld. Reynders liet zelfs het FDF door Armand Dedecker voor de camera's tot zijn ware proporties terugbrengen om de informateur te paaien. De Franstaligen weten dat De Wever straks op zijn communautair programma zwaar zal moeten inleveren wil hij een regering in de steigers krijgen. Dus wat knuffelen, en straks doodknippen, kan geen kwaad, moeten ze over de taalgrens hebben gedacht...

Wie De Wever uiteindelijk langs Vlaamse kant als coalitiepartners zal nemen, is een niet eenvoudig te beantwoorden vraag. Er bestaat in de zwaargehavende CD&V, na het dramatisch vertrek van voorzitter Marianne Thyssen een groep, vooral bij de jongeren, die resoluut kiest voor de oppositiekuur. Met zijn liberaal en rechts sociaal-economisch programma is het voor De Wever niet gemakkelijk om met een door het linkse ACW gedomineerde CD&V zijn rechterflank af te dekken. Vergeet niet dat De Wever straks een coalitie moet maken met de linkse PS. Bekijk je het zo dan is zijn natuurlijke rechtse partner in Vlaanderen eerder Open Vld. De Croo weet dat ook. Vandaar dat hij na de verkiezingen alle deuren openhield en zich niet meteen in de oppositiestellingen terugtrok. Maar kan De Wever het maken dat CD&V zich in de oppositie gaat herbronnen en hem zo straks het leven echt zuur kan maken? De keuze zal

moelijk worden voor de gewezen kartel-partner.

Ecolo gewipt

Langs Franstalige kant botert het al geruime tijd niet meer tussen PS en Ecolo. Het Instituut-Vandervelde, de socialistische denktank, kreeg expliciet de opdracht om alles tegen de Franstalige Groenen in stelling te brengen. Di Rupo bereidt hiermee niet alleen de intrede van de MR voor in de federale regering, maar aast ook op een coalitiewissel Ecolo-MR in de Waalse en Franstalige deelregering. Dit verzwakt langs Vlaamse kant de kansen van Groen! om in de regering te komen vermits haar lot steeds aan dat van Ecolo is gekoppeld. CDH wordt tussen PS en MR gekneld, mede als gevolg van haar zwaar electoraal verlies. Voor CDH-dame Joëlle Milquet geen leuk vooruitzicht.

Grootste in Brussel

In Brussel liggen de kaarten dan weer anders. Open Vld hield er stand, verloor geen zetels en de troepen van uittreidend federaal vicepremier Guy Vanhengel waren de overwinnaars. Open Vld blijft in de hoofdstad de grootste Vlaamse familie. Vanhengel zelf, die nooit warm liep voor het uitstap-scenario van Alexander De Croo, hield zich na de verkiezingen dan ook niet in en gesteund door zijn electoraal succes veegde hij de jongeren in de Melsensstraat op een hoopje. Zij hadden immers het bedje van De Wever gespreid door te weinig de regeringsresultaten van Open Vld in de verf te zetten en de regering de rug toe te keren. 'Wie anders dan N-VA zou hieruit winst puren,' zo had Vanhengel voorspeld. Er zit een grond van waarheid in de redenering van Van Hengel. Hoewel je nooit verkiezingen wint op wat je hebt verwezenlijkt, mochten er toch wel wat bloemetjes zijn voor wat zijn generatie de voorbij jaren heeft gepresteerd. De mensen zijn dat niet vergeten, zo moet hij hebben gedacht. En ja. Was het Guy Verhofstadt niet die in 1999 sinds jaren de christendemocraten naar de oppositie stuurde en een paarsgroene regering op de been bracht die al bij al niet zo slecht heeft bestuurd? Was het Open Vld niet die op het moment dat het land in stukken en brokken lag door het geknoei van Yves Leterme de meubels moest redden? En was het hijzelf niet die in de nasleep van de financiële bankencrisis een toonbare

begroting afleverde? Je mag dan nog een nieuwe start nemen, je beste renpaarden die al wat ouder worden, stuur je op dat moment uit respect niet naar het slachthuis, maar je geeft ze een plaats zodat ze nog mooie wedstrijden kunnen lopen.

Herbronnen, alweer

Maar goed. Het is wachten op de interne analyses van de verkiezingsuitslag. Naar buiten uit loopt vooral de pijnlijke aftakeling van de CD&V in het oog. Maar eens die mediahype is gaan liggen, zal ook Open Vld aan de beurt komen. Trouwens alle traditionele partijen, ook de Vlaamse socialisten, likken hun wonden en zullen op zoek moeten naar middelen om hun ideologie opnieuw aantrekkelijk te maken. 'Herbronnen' heet dat dan. Alweer. De Vlaamse liberalen zullen zich alleszins sterk moeten herpakken willen ze volgende keer niet flirten met de kiesdrempel, een onzalige en haast ondenkbare gedachte voor een partij die toch jaren regeringsverantwoordelijkheid heeft gedragen en een lang verleden heeft in de Belgische vaderlandse geschiedenis. Te lang, zo beweren sommigen die ook aanhanger zijn van de oppositie.

Is het denkbaar dat Open Vld verdwijnt? Een Volksunie-scenario? Niets is ondenkbaar in de politiek, maar niemand gelooft het ook niet tot het op een dag gebeurt. De Wever zit zowat in de situatie waarin Guy Verhofstadt in 1991 zat toen hij een aanval lanceerde op de Vlaams-Nationalisten in de Volksunie die het liberale gedachtegoed genegen waren. Verhofstadt was van plan om de rechtse en Vlaamse krachten in Vlaanderen te bundelen. Hij zocht contacten met notoire leden van het Vlaams-Nationale middenveld, zoals Lode Claes en de Vlaamse Volksbeweging. Voor een deel lukte dat toen en er kwam zelfs een tweede golf van sympathisanten naar de VLD nadat de VU helemaal ten grave werd gedragen. Het is er misschien wat over, maar is het uitgesloten dat straks Bart De Wever een gelijkaardige raid op Open Vld inzet en in de eerste plaats de vroegere VU-mensen bij Open Vld opnieuw naar de oude stal brengt? Een partij die in de 'winning mood' zit, trekt altijd volk aan. En als dat ook nog goed volk is, dan is de overstap snel gemaakt... Bovendien, lange tijd waren christendemocraten en Vlaams-Nationalisten

natuurlijke bondgenoten. Sinds de ontkerking, de ontzuiling en de ontwikkeling van een ongecomplexeerde Vlaamse gemeenschap zijn de liberalen dat ook geworden. Bovendien staat De Wever in 2012 voor gemeenteraadsverkiezingen. Vele CD&V-N-VA-kartels in schepencolleges zullen springen. N-VA zal met aparte lijsten opkomen en voor zowel CD&V als Open Vld een geducht tegenstander worden. Ook daar zullen er plaatsen vrijkomen voor nieuwkomers.

Lijst De Decker is op zijn terugweg en dit is voor Open Vld alvast een zorg minder. Als meer dan één liberale partij op het veld speelt, dan worden de stemmen verdeeld. Sinds 13 juni is het verhaal van LDD voorbij. Het is niet uitgesloten dat er een minimale terugkeer komt van LDD-leden naar Open Vld. Of de overstap van sommigen daarbij zo evident zal zijn, is verre van zeker. Waar kan Open Vld zich in de komende onderhandelingen aan verwachten? De partij zal gevraagd worden, dat is zeker. Een mogelijkheid is om niet in de regering te stappen maar loyaal een staatshervorming te steunen vanuit de oppositie. Komt Open Vld aan de onderhandelingstafel dan kan zij zich enkel resoluut laten leiden door het eigen programma. Uiteindelijk kunnen ze zeggen dat het sociaal-economische en budgettaire onderdeel van de onderhandelingen absoluut niet voldoende zijn, vergeleken met hun programma en de tafel alsnog verlaten. Misschien krijgen ze dan wel gelijk, want zoals Carl De Vos het mooi omschreef: "De Wever zit straks met zijn staatshervorming in een naar links hellend kabinet. Eens die hervorming is uitgevoerd, moet hij nog jaren dat linkse sociaal-economische beleid mee dragen...". En precies daarom zou hij Open Vld wel eens erg nodig hebben. Hopelijk leidt dit alles tot concrete resultaten en kan het land eindelijk uit de staatkundige impasse. Lukt dit niet dan zal de crisis van het regime die zich nu toch op tal van vlakken, op het maatschappelijke, op het rechtskundige en op het sociaal-economische vlak is aan het ontplooiën, nog grotere proporties aannemen. Als er dan nieuwe verkiezingen komen, dan zullen alle remmen los gaan en is ons Avondland aan willekeur overgeleverd.

Bert CORNELIS

Tussen archief en autofictie

BOEKEN

Onder redactie van Gunther Martens, docent Algemene Literatuurwetenschap aan de Vrije Universiteit Brussel en Duitse letterkunde aan de Universiteit van Antwerpen, verscheen een bundel studies over feiten en fictie rond een half dozijn 'experimentele encyclopedische romans' van Atte Jongstra, Willem Brakman, 'le nouveau journal' in de Nederlandse literatuur, de moderne encyclopedische schelmenroman 'Helden wie wir' van Thomas Brussigs en een analyse over Alexander Kluges 'Die Lücke, die der Teufel lässt'.

Omstreden

Experimentele romans vormden steeds een omstreden verzamelnaam in de literatuur. In grote lijnen kan men zeggen dat ze zich fundamenteel richt(t)en op het uitproberen van nieuwe uitdrukkingmogelijkheden. Men heeft niet alleen experimenten met de taal, structuurdoorbrekingen in de grammatica, syntaxis en de semantiek. Met daarnaast ook stilistische middelen (bijv. gewaagde metaforen), realiteitsperspectieven, meer bepaald in de verteltechnieken (monologue intérieur, stream of consciousness), het aanwenden van bepaalde technieken (bij de opbouw), het toegankelijk maken van nieuwe gebieden, het mengen van verschillende genres, het overschrijden van de literatuur in de richting van andere kunstvormen (grafische kunst, muziek) of de filosofie en/of wetenschap. Of de plotse wijziging van het verloop van de traditionele handeling (vooral bij het rekening houden met het toeval in de aleatoire literatuur, de écriture automatique of vandaag computerteksten).

Encyclopedische monsters

De auteurs hebben het niet zozeer over de verbinding experiment en literatuur in de vroeg-romantische tijd (bij Friedrich Schlegel en Novalis).

Bart Vervaeck heeft het in zijn bijdrage over de 'encyclopedische monsters' van Atte Jongstra (°1956) uit wiens oeuvre een grote voorliefde voor het eclectische, het encyclopedische en het ongerijmde blijkt, waarbij hij zich zowel door klassieke werken als door triviale lectuur en bizarre wetenswaardigheden laat inspireren.

'Een hel van zekerheid' noemt Johanna De Coux feiten en fictie in het autobiografische werk van Willem Brakman (1922-2008).

Brakman is een Nederlands schrijver en arts.

Zijn hoofdpersonen zijn veelal introverte figuren, geobsedeerd door de dood en het verval der dingen, alsmede door de erotiek. Zijn roman INFERNO wordt beschouwd als het 20ste eeuwse antwoord op DE GODDELIJKE KOMEDIE van Dante.

Willy Roggeman

Hans Vandevoorde noemt zijn essay 'Le nouveau journal in de Nederlandse literatuur' voorzichtigshalve 'een terreinverkenning'. "Het encyclopedisch dagboek is een mengsel van zelfbeschouwing, reflectie over het schrijven, lectuurnotities, beschrijvingen, aforismen, brieven en ook fictionele fragmenten" schrijft hij, "wie op zoek gaat naar fictionele dagboeken in de Lage Landen vindt meer dan verwacht, ook bij auteurs met naam" en citeert Hieronymus van Alphen, Lodewijk van Deyssel, Fernand Toussaint van Boelaere, Albert Helman, Willem Elsschot (TSJIP...), Simon Vestdijk, Maurice Gilliams, Gaston Bursens en Hugo Claus ("zijn VERWONDERING is een gefragmenteerde modernistische dagboekroman, die nog een verhaallijn kent"). De meeste aandacht krijgt het werk van Willy Roggeman (° 1934), wiens werk evolueerde naar een schiftuur die een doordachte mengeling is van essay, autobiografie, dagboek en poëzie. Zijn boeken vormen een samenhangend geheel en vertonen verwantschap met het werk en denken van Godfried Benn, Friedrich Nietzsche en Alain. Terugkerende thema's zijn de creativiteit en artistieke wapens tegen het nihilisme, naast de jazzmuziek, de zelfexpressie, de ambivalentie en de versplintering van het ik. Roggeman schrijft intellectualistisch, soms

hermetisch, fragmentarisch en zijn werk zit vol verwijzingen en symbolen. "Roggeman gebruikt de dagboekvorm, die zich par excellence leent voor de doelstelling van zijn poëtica, het scheppen van het eeuwige moment" vervolgt Vandevoorde. Toch fulmineert Roggeman tegen de traditionele dagboekliteratuur ("Roggeman stelt het failliet van het individu voorop...hij wil de vrijheid hebben om los van de psychologie mogelijke werelden op te bouwen...Roggemans dagboek is dus een poging om los van historische contingenties te komen tot een 'fenotypisch document'").

Encyclopedische schelmenroman

Maaïke Van Liefde heeft het over de Duitse schrijver Thomas Brussig (°1965) en meer bepaald zijn schelmenroman 'Helden' ("een moderne encyclopedische schelmenroman"), door de kritiek verwelkomd als de lang verwachte 'Wenderoman'. De zelfironie van de schrijver zorgt voor hilarische verhalen, waarbij de lach de lezer soms van schrik over zoveel onderliggende ellende in de keel blijft steken.

'Een georkestreerde chaos' tenslotte, noemen Arnout De Cleene en Helena Elshout het oeuvre van de Duitse schrijver, cineast en socioloog Alexander Kluge (°1932), o.m. bekend om zijn experimenteel proza.

John RIJPENS

De experimentele encyclopedische roman: tussen archief en autofictie, Gunther Martens (redactie); 100 pagina's; Academia Press Gent, 2009; 10 euro.

Nederland paarsgewijs

Verkiezingen in Nederland. Verstand heeft een prijs. Dat heeft VVD-lijsttrekker (en toekomstig minister-president) Mark Rutte goed begrepen. Als enige in de verwarrende kiescampagne legde hij de vinger op de wonde: "Hou het talent in eigen huis". Laat, met andere woorden, geen braindrain toe naar de Verenigde Staten, en laat onze kooplui niet voorgoed uitzwermen naar overal ter wereld, Australië, Turkije, Japan, China, Zuid-Afrika, zelfs niet naar België (met medeneming van 25 miljard euro in de jaren negentig), maar hou ze aan boord.

Want het gaat om hoog opgeleide arbeidskrachten, koppies die Nederland straks hard nodig zal hebben als de vergrijzing toeslaat. Rutte is niet blind gebleven voor de cijfers: er zijn vandaag evenveel autochtone Nederlanders als in 1975, goed dertien miljoen. Ondanks de babyboom. Velen hebben dus eieren voor hun geld (en banken in belastingparadijzen) gekozen. En dat betekent op termijn een ernstig gevaar voor de sociale dienstverlening.

'Domme Belgen'

Jarenlang heeft Nederland zich gebaad in zelfgenoegzaam hedonisme. Van ernstige besparingen was geen sprake,

het grootste wapenfeit van Wouter Bos was dat hij die 'domme Belgen' een neus kon zetten in de afwikkeling van de ABN-Amro/Fortis-affaire. Leedvermaak (terecht leedvermaak overigens) is een slechte geleider voor verstandige politiek. Van maatschappelijk debat was al evenmin sprake. De gedoogpolitiek op alle terreinen werd dan wel afgeslepen, een rookverbod bleek nog altijd belangrijker dan echte integratiepolitiek. Plots bleek het calvinistisch voluntarisme niet langer verenigbaar met de "kut-Marokkaantjes" en de Russische vastgoedmafia. Rijkelijk laat zag Nederland in dat het populisme van Fortuyn en Wilders wel degelijk appelleerde aan een onderhuidse wrevel, zo niet afkeer bij de gewone man van de verregaande positieve discriminatie (anderen zeggen: laksheid) of verdraagzaamheid (anderen zeggen: achteloosheid) waarmee mistoestanden werden verschoond.

Er werd gelachen en besmuikt neergekeken op de radicale gedachten die in Vlaanderen opgeld deden. Dat zou wel te maken hebben met naweën van de collaboratie en ingeboren racisme. Als Wilders' PVV vandaag 23 zetels haalt, dan is dat meer dan een signaal. Het levert het bewijs dat de verkruiemeling van het landschap en de verzieking der geesten in zo'n kritiek stadium zijn gekomen, dat een koerswijziging niet dringend is, maar onvermijdelijk.

Oranje blootje

Nederland staat nu waar Vlaanderen

zich tien jaar geleden bevond: aan de dageraad van een dringende sanering die tegelijk de uitzaaiing van uiterst rechts en het bankroet der overheid moet voorkomen. De klassieke middenweg heeft afgedaan. De veel geroemde nuchterheid staat in de kleren van de keizer: zijn oranje blootje. Voor het CDA (van 41 naar 21 zetels, een stuk erger dan voor CD&V in Vlaanderen!!) en met name voor Jan Peter Balkenende, zijn de schellen pas van de ogen gevallen na de omwenteling. Lang, te lang, heeft hij geglorieerd in zijn eigen gelijk, en zijn vermetel onaantastbaarheidsgevoel. "De Geroepene in de Woestijn", omschreef Vrij Nederland hem. Het is geen toeval dat net in de streken waar CDA (of liever, de vroegere KVP) sterk stond, de PVV monsterscores haalt: in Limburg, in Zeeuws-Vlaanderen (een knorrig onwilligaard schreef dat natuurlijk toe aan de nabijheid van Vlaanderen en het Vlaams Belang), in Brabant, in Venlo. Natuurlijk speelt Provincialisme, zeggen slechte verliezers. Of: "kliëntelisme", knort Josse de Voogd in NRC-Handelsblad. Er is een beter woord voor. Afwijzing van de Randstadarrrogantie.

Nederland heeft geen keuze. Een Oostenrijks of Deens scenario is uit den boze. Een centrumrechts kabinet met de lullige, enge nationalistenvan de PVV erbij ("geen geld voor Europa"; "knip op de inwijking"; "schrapp ontwikkelingsamenwerking"; "schaf het Europees Parlement af"; nog even, en ook de lijfstraffen komen weer) was geen optie. Afgeschoten dus. Het wordt paars (maar allicht na de vorming van een regering in België), want Cohen heeft zijn job gedaan: de meubelen redden voor PvdA (verlies: drie zetels). Rutte is slim genoeg om niet in de val te trappen van het grootkapitaal. De banken hebben afdoende bewezen dat een rationeel beleid zonder hart de samenleving bloedeloos (en arm) maakt. Het zal evenmin een politiek van zelfbediening

worden. Er moet gesnoeid worden, en hard. En er zullen heilige huisjes moeten sneuvelen, zoals eerder al de oud-burgemeesters van Rotterdam (Ivo Opstelten) en Amsterdam (Job Cohen) hebben voorgedaan. Leefbaarheid is de inzet, en daarvoor moet alles wijken.

Paars

Daarom is het ook beter met winnaars te werken, en niet met verzuurde nukige CDA-revanchisten. PvdA mag zich, ondanks zijn derde nederlaag op rij, tot de tevredenen rekenen, het had allemaal zo veel erger kunnen zijn. D'66 en Groen Links wonnen bij, VVD is de echte chef de file geworden en mag deze verantwoordelijkheid niet afwijzen. Alleen, en dat moet Nederland terdege beseffen: de schwung is er uit, een beetje zoals uit het Nederlands voetbal. Het zal zwoegen worden, op zijn

Duits, om resultaten te boeken. Want het land is gaan lijken op zijn protestantse hervorming: talloze facties en sektes en gezindten en ad hoc kerken maken van de Tweede Kamer een lappendeken. Een eensgezind front is er niet (tenzij tegen de boze buitenwereld). De eerste taak van Rutte is zo'n front te smeden, gestoeld op redelijkheid, goed bestuur, rechtvaardigheid, en spaarzaamheid. Als hij daarin slaagt, wordt hij, na ettelijke decennia van *laissez faire* *laissez passer*, een ware stadhouder. Sinds Den Uyl niet meer gezien. Om de middelpuntvliedende krachten bijeen te houden heeft Rutte niettemin een project nodig dat aanslaat. Dat project kan best wel Europa zijn, toegesneden op de waarden van de Lage Landen en Scandinavië: een sociaal bijgestuurde vrije markt met optimaal respect voor het individu en zijn vrijheden. Geen hartelo-

ze moloch, geen verknipte malloot, geen simpele boerenknecht. Geen Merkel, geen Sarkozy, geen Kaczynski.

Bruggen bouwen

Misschien kan Rutte wat lectuur ter harte nemen. Hij leze dan Rogiers geschiedenis der Lage Landen, Eenheid in Verscheidenheid. En begint dan best aan bruggenbouw met Vlaanderen en de Benelux. Want zij delen dezelfde ontwikkelingen. Die zich nu politiek vertalen als op het eind van de zestiende eeuw: in verwarring, woede, onbegrip (ook negatief, tegenover andere culturen), verzet tegen de grootmachten, en bescherming van de welvaart. Louis Tobback had ongetwijfeld gelijk: 1830 is één van de meest dwaze vergissingen van de moderne tijd geweest.

Lukas de Vos

De vrije markt mag niet absoluut zijn

De vrije markt mag niet absoluut vrij zijn. Zo zegt DIRK VERHOFSTADT. Een overheid is en blijft nodig om een vrije markt juist mogelijk te maken door zich te verzetten tegen monopolies, kartelvorming en prijsafspraken. De overheid moet ook voorwaarden kunnen stellen waaraan producten inzake veiligheid en gezondheid moeten voldoen. Liberalen geloven in de vooruitgang. De geschiedenis heeft aangetoond dat mensen en bedrijven binnen een vrije markt veel meer gemotiveerd zijn om creatief en innovatief te zijn. Op die manier hebben ze bijgedragen tot meer welvaart voor meer mensen. De vrije markt leidt tot vrije en open concurrentie waardoor de producenten van de beste producten steeds een stap voor hebben op diegenen die minderwaardige producten maken. Het beste voorbeeld was de auto-industrie in Duitsland voor de val van de Berlijnse Muur. In West Duitsland werden de meest uiteenlopende wagens gebouwd: duur en goedkoop, veilig en minder veilig, zuinig en minder zuinig. Onder druk van politieke partijen (zoals de Groenen), consumentenverenigingen (zoals Test-Aankoop) en een vrije pers werden de burgers goed geïnformeerd en konden ze afwegen wat voor hen de beste koop was. Die vrije concurrentie leidde ertoe dat wagens steeds veiliger, zuiniger en kwalitatief beter werden.

Trabant

In Oost-Duitsland werd maar één auto gemaakt: de Trabant. Daarvan moesten er jaarlijks een vast aantal gemaakt worden. Eisen inzake veiligheid, zuinigheid of efficiëntie waren van geen enkele tel. Het maakte dan ook niets uit of die wagens zuinig, veilig en efficiënt waren. De ingenieurs werden niet gestimuleerd om betere wagens te maken, en de overheid liet geen kritiek van consumentenverenigingen of groene partijen toe. De DDR was een dictatuur die centraal geleid werd, geen democratische politieke partijen toeliet, geen oor had voor de verzuchtingen van de consumenten en geen vrije pers kende. En toch mag de vrije markt niet absoluut

vrij zijn. De overheid moet voorwaarden kunnen stellen waaraan producten inzake veiligheid en gezondheid moeten voldoen. Zo vind ik het een goede zaak dat de overheid een reeks verplichtingen oplegt aan de auto-industrie om wagens veiliger, zuiniger en milieuvriendelijker te maken. Hier prevaleert het algemeen belang, zoals de bescherming van ons leefmilieu en de gezondheid van de burgers, immers op het privébelang (zeg maar de winst) van enkelen. In die zin zijn overheden broodnodig, iets wat zogenaamde neoliberalen en libertariërs blijven bestrijden. Zij gaan uit van een vorm van marktfundamentalisme, het dogmatische geloof dat de vrije markt automatisch zal leiden tot de beste oplossingen.

Dat dit niet klopt, is in de praktijk al veelvuldig aangetoond. In zijn boek 'De utopie van de vrije markt' toont de Nederlandse filosoof Hans Achterhuis overtuigend aan hoe nefast het absolute vrije marktdenken is geweest. Hij wijst op de desastreuze gevolgen van een jarenlange politiek van absoluut marktdenken, het overhevelen van taken van de gemeenschap naar de private sector en het ontmantelen van allerlei controlemechanismen door de overheid. Nergens kwam dat beter tot uiting dan in de bankencrisis die vanaf 2008 miljoenen mensen beroofde van hun spaargeld, hun woning en hun job. Om de banken van een volledige ondergang te redden, moesten de overheden massaal bijspringen met belastinggeld, waardoor hun staatsschulden opnieuw de pan uitrezen.

Tegenmacht

We hebben nood aan een Europese, zelfs mondiale politieke tegenmacht tegenover de geglobaliseerde economische macht die bijna niet meer gecontroleerd kan worden door de natiestaten. Een dergelijke politieke tegenmacht moet opkomen voor de belangen van alle burgers, ook voor de belangen van de toekomstige generaties. In die zin is het goed om even stil te staan bij de enorme olieramp in de Golf van Mexico. Het Amerikaanse ministerie van

Binnenlandse Zaken is volgens minister Ken Salazar tekortgeschoten bij toezicht op diepzeeboringen, en heeft zo mogelijk bijgedragen aan de milieuramp die een van de ergste in de Amerikaanse geschiedenis dreigt te worden. Maar tegelijk zei de minister dat de VS ondanks de olieramp niet minder olieboringen op zee zullen uitvoeren omdat ze noodzakelijk zijn om de energievoorziening in de VS op peil te houden. Daar zouden we met zijn allen eens moeten blijven bij stilstaan. Kunnen we inderdaad verder gaan zoals we bezig zijn?

We wisten al dat het gebruik van klassieke brandstoffen zoals gas, olie en kolen schadelijk zijn voor het milieu. Nu beseffen we ook nog beter dat de ontginning en exploitatie ervan bijzonder schadelijk kan zijn. Denk aan de kernramp in Tsjernobyl, de vele dodelijke ongelukken in de Chinese koolmijnenbouw en nu de explosie van de boorput in de Golf van Mexico. Het wordt dringend tijd dat we massaal omschakelen naar de winning en het gebruik van niet-fossiele brandstoffen. Ook hier kan de overheid bij helpen door het gebruik van klassieke brandstoffen te belasten en het gebruik van niet-fossiele brandstoffen fiscaal te stimuleren. Binnen die regels kan de vrije markt dan zijn werk doen. We zijn die omschakeling verplicht niet alleen aan de huidige generatie, maar ook en vooral aan onze kinderen en kleinkinderen.

Dirk Verhofstadt